

Drepturile conferite prin Cartă

Steve Peers

Universitatea Essex –

Centrul pentru drepturile omului

22 aprilie 2013

Drepturile sociale – Titlul IV

- Prevederi generale -
- Articolul 51 – nevoia de a găsi o legătură cu legislația UE
- Articolul 52.5 – distincția dintre drepturi și principii
- Articolul 52.6 – referirile la legislația națională
- La fel și Protocolul referitor la Regatul Unit și la Polonia

Drepturile sociale – Articolul 27

- Dreptul lucrătorilor la informare și consultare în cadrul întreprinderii
- Lucrătorilor sau reprezentanților acestora trebuie, la nivelurile corespunzătoare, să li se garanteze informarea și consultarea la timp în cazurile și în condițiile prevăzute de legislația Comunitară și legile și practicile naționale.
- Legătura cu legislația UE – directiva generală 2002/14; prevederi specifice în directive cu privire la drepturile dobândite, concedierile colective și activitatea atipică

Drepturile sociale – Articolul 28

- Dreptul la negociere și acțiune colective
- În conformitate cu legislația comunitară și legile și practicile naționale, lucrătorii și angajatorii, sau organizațiile lor respective, au dreptul de a negocia și încheia contracte colective la nivelurile corespunzătoare și, în situația conflictului de interese, de a întreprinde acțiuni colective pentru a își apăra interesele, inclusiv de a face grevă.
- Legătura cu legislația UE: UE nu are nici o competență de reglementare a acestor aspecte (Articolul 153 TFUE). Dar, conflictul posibil cu legislația privind libertatea de circulație (*Laval, Viking Line*), sau legislația de combatere a discriminării (de exemplu, conținutul contractelor colective); n.b. Rolul partenerilor sociali la nivelul UE, utilizarea de contracte colective pentru punerea în practică a legislației UE în general sau în ceea ce privește prevederile specifice (de exemplu, directiva privind orarul de activitate); administrarea economică („clauza Monti”)

Drepturile sociale – Articolul 29

- Dreptul de acces la serviciile de plasare
- Toată lumea are dreptul de acces la un serviciu de plasare gratuit.

Drepturile sociale – Articolul 30

- Protecția în cazul unei concedieri nejustificate
- Orice lucrător are dreptul la protecție față de concedierea nejustificată, în conformitate cu legislația Comunității și cu legile și practicile naționale.
- Legătura cu legislația UE – competența de adoptare a normelor generale privind rezilierea contractului de muncă (Articolul 153 TFUE, unanimitate de voturi) nu este folosită; administrarea economică, posibil; concedierea în legătură cu celelalte acte legislative UE (de exemplu, legea de combatere a discriminării, lucrătorii atipici)

Drepturile sociale – Articolul 31

- Condiții de muncă echitabile și corecte
- 1. Fiecare lucrător are dreptul la condiții de muncă astfel încât să îi fie respectate sănătatea, siguranța și demnitatea.
- 2. Fiecare lucrător are dreptul la limitarea numărului maxim de ore lucrate, la perioade de odihnă zilnice și săptămânale, și la o perioadă anuală de concediu plătit.
- Legătura cu legislația UE – Articolul 31.1 legislația privind sănătatea și siguranța, poate administrarea economică; Articolul 31.2 Directiva privind orarul de lucru Directive 2003/88

Drepturile sociale – Articolul 32

- Interzicerea muncii prestate de copii și protecția tinerilor la locul de muncă
- Se interzice angajarea copiilor. Vârsta minimă de angajare nu poate fi mai mică decât vârsta minimă după absolvirea ciclului de școlarizare, fără a aduce atingere acelor reguli care pot fi mai favorabile pentru tineri și cu excepția derogărilor limitate.
- Tinerii angajați pe un loc de muncă trebuie să se bucure de condiții de muncă adecvate vârstei și să fie protejați de exploatarea economică și de orice activitate cu potențialul de a le dăuna siguranței, sănătății fizice sau mentale, dezvoltării morale sau sociale sau de a avea impact negativ asupra educației lor.
- Legătura cu legislația UE – Directiva tinerilor lucrători, 1994

Drepturile sociale – Articolul 33

- Viața de familie și viața profesională
- 1. Familia se bucură de protecție juridică, economică și socială.
- 2. Pentru a reconcilia viața de familie și viața profesională, toți cetățenii au dreptul la protecție în fața concedierii dintr-un motiv legat de concediul de maternitate și de dreptul de a beneficia de concediu de maternitate plătit, precum și de concediu parental în urma nașterii sau adoptării unui copil.
- Legătura cu legislația UE– Directiva lucrătoarelor gravide (include drepturile legate de maternitate); directiva privind concediul parental; directiva privind combaterea discriminării sexuale în general (consultați hotărârea din speța *Mayr*)

Drepturile sociale – Articolul 34.1

- Asigurările sociale și asistența socială
- 1. Uniunea recunoaște și respectă dreptul la prestații sociale și la servicii sociale de protecție în situațiile următoare: maternitate, boală, accidente profesionale, persoane aflate în îngrijire sau persoane în vârstă și în cazul pierderii locului de muncă, în conformitate cu normele prevăzute prin legislația Comunității și legile și practicile naționale.
- Legătura cu legislația UE – Art 34.1 competența de la Art 153 TFUE, pe baza unanimității de voturi și cu respectarea limitărilor; nu este exercitată

Drepturile sociale – Articolul 34.2

& 3

- 2. Toți cei care își au reședința și circulă legal în spațiul Uniunii Europene au dreptul la prestații sociale și la avantaje sociale în conformitate cu legislația Comunității și cu legile și practicile naționale.
- 3. Pentru a combate excluziunea socială și sărăcia, Uniunea recunoaște și respectă dreptul la asistență socială și pentru locuință, pentru a se asigura o existență decentă tuturor celor care nu dețin resursele suficiente, în conformitate cu normele prevăzute prin legislația Comunității și legile și practicile naționale.
- Legătura cu legislația UE – Art 34.2, legislația UE privind coordonarea asigurărilor sociale, egalitatea avantajelor sociale pentru cetățenii UE; Art 34.3 rezidenții permanenți în UE, legislația privind imigrația și azilul (hotărârea *Kamberaj*, directiva care îi privește pe rezidenții pe termen lung)

Drepturile sociale – Articolul 35

- Asistența medicală
- Toată lumea are dreptul la asistență medicală profilactică, precum și dreptul de a beneficia de tratament medical în condițiile stabilite prin legile și practicile naționale. Trebuie asigurat un nivel înalt de protecție a sănătății omului în scopul definirii și punerii în practică a tuturor politicilor și activităților Uniunii.
- Legătura cu legislația UE – limitări cu privire la armonizare în TFUE, dar există legislație cu privire la produsele farmaceutice, produsele medicale, drepturile la libera circulație ale pacienților, libera circulație a cadrelor medicale, precum și orarul de lucru, sănătatea consumatorilor

Drepturile sociale – Articolul 36

- Accesul la servicii de interes economic general
- Uniunea recunoaște și respectă accesul la serviciile de interes economic general, după cum se prevede prin legile și practicile naționale, în conformitate cu Tratatul, în scopul promovării coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii.
- Legătura cu legislația UE: legislația și normele din Tratat cu privire la libera circulație, energia, ajutoarele de stat, reglementarea sectorului public

Drepturile sociale – Articolul 37

- Protecția mediului
- Nivelul înalt de protecție a mediului și îmbunătățirea calității mediului trebuie să fie integrate în politicile Uniunii și asigurate în conformitate cu principiul dezvoltării durabile.
- Legătura cu legislația UE – legislație cuprinzătoare și elaborarea de tratate privind aspectele de mediu; legături cu legislația privind libera circulație și politica (comercială)

Drepturile sociale – Articolul 38

- Protecția consumatorului
- Politicile Uniunii trebuie să asigure un nivel înalt de protecția a consumatorilor.
- Legătura cu legislația UE: legislația UE privind drepturile consumatorilor (siguranța produselor, condițiile contractuale, normele orare partajate, pachetele de vacanțe, practicile comerciale inechitabile, directiva privind drepturile generale ale consumatorilor, publicitatea, sectoarele specifice, libera circulație, competența civilă, dreptul concurenței)

Drepturile cetățenilor – Titlul V

- Notă – Articolul 52.2 din Cartă
- Articolul 39 – Dreptul de a vota și de a candida la alegerile pentru Parlamentul European
- Articolul 40 - Dreptul de a vota și de a candida la alegerile municipale
- Articolul 41 – Dreptul la o bună administrare
- Articolul 42 – Dreptul de acces la documente

Carta – drepturile cetățenilor

- Articolul 43 – Avocatul poporului
- Articolul 44 – dreptul la petiții
- Articolul 45 – dreptul la libera circulație și libertatea de stabilire a cetățenilor
- Articolul 46 – Protecția diplomatică și consulară

Carta – Articolul 41.1 & 2

- Dreptul la bună administrare
- 1. Orice persoană are dreptul să îi fie judecate cauzele imparțial, echitabil și într-un interval rezonabil de timp de către instituțiile și organismele Uniunii.
- 2. Acest drept include:
 - . Dreptul oricărei persoane de a fi ascultată, înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar avea impact negativ asupra acesteia;
 - . Dreptul oricărei persoane de a avea acces la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime privind confidențialitatea și secretul profesional și comercial;
 - . Obligația administrației de a își prezenta motivele care au stat la baza deciziilor luate.

Carta – Articolul 41.3 &4

- 3. Orice persoană are dreptul ca Uniunea să corecteze orice daună cauzată de instituțiile sau de funcționarii săi în îndeplinirea îndatoririlor pe care le au, în conformitate cu principiile generale comune cu cele ale legilor Statelor membre.
- 4. Orice persoană se poate adresa în scris instituțiilor Uniunii într-una dintre limbile Tratatelor și trebuie să i se răspundă în aceeași limbă.

Carta – Articolul 41

- Sfera de aplicare a Articolului 41 – hotărârea *Cicala* – adresată instituțiilor UE
- Hotărârea *MM*, 2012 – presupune aplicarea în Statele membre, în ceea ce privește dreptul la audiere în situații de solicitare de azil; n.b. Preambulul directivei privind procedurile revizuite de azil

Carta – Titlul VI - justiție

- Articolul 47 – Dreptul la o cale de atac eficace și la un proces echitabil
- Articolul 48 – Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare
- Articolul 49 – Principiile legalității și proporționalității în cazul faptelor penale și al pedepselor
- Articolul 50 – Dreptul de a nu fi judecat sau condamnat de două ori în cursul procedurilor penale pentru aceeași faptă penală

Carta – Articolul 47

- Toate persoanele ale căror drepturi și libertăți garantate prin legea Uniunii sunt încălcate au dreptul la o cale de atac eficace în fața unei instanțe, în conformitate cu condițiile prevăzute în prezentul Articol.
- Toate persoanele au dreptul la o audiere echitabilă și publică într-un interval rezonabil de timp de către o instanță independentă și imparțială, înființată anterior conform legii. Toate persoanele se bucură de posibilitatea de a primi consiliere, de a fi apărate și reprezentate.
- Ajutorul judiciar trebuie să fie pus la dispoziția tuturor celor care nu dețin resursele suficiente, în măsura în care acest ajutor este necesar pentru asigurarea accesului efectiv la justiție.

Explicațiile Cartei – Articolul 47.1

- Primul alineat se bazează pe Articolul 13 al CEDO.
- Cu toate acestea, în cadrul legislației Uniunii, protecția este mai cuprinzătoare, din moment ce este garantat dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe. Curtea de Justiție a consfințit acest drept în hotărârea sa din 15 mai 1986 drept principiu general al legislației Uniunii (Speța C 222/84 *Johnston* [1986] ECR 1651...).

Explicațiile Cartei – Articolul 47.1

- Potrivit Curții, acest principiu general al legislației Uniunii se aplică, de asemenea, și Statelor membre atunci când pun în practică legislația Uniunii. Intenția de a include acest precedent în Cartă nu a fost de modificare a sistemului de revizuire judiciară prevăzut prin Tratat, și în special a normelor referitoare la admisibilitatea acțiunilor directe în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene....

Explicații – Articolul 47.2

- Cel de-al doilea alineat corespunde Articolului 6(1) al CEDO.
- Conform legislației Uniunii, dreptul la o audiere echitabilă nu este limitat la litigiile referitoare la drepturile și obligațiile conform legislației de natură civilă. Aceasta este una dintre consecințele faptului că Uniunea este o comunitate care se bazează pe norma statului de drept, așa după cum afirmă Curtea în Speța C 294/83, *'Les Verts' contra Parlamentului European* (hotărârea din 23 aprilie 1986, [1986] ECR 1339). Cu toate acestea, în toate celelalte privințe altele decât sfera lor de aplicare, garanțiile acordate de CEDO se aplică în mod similar Uniunii.

Explicațiile Cartei – Articolul 47.3

- Cu privire la cel de-al treilea paragraf, trebuie observat că, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, trebuie pusă la dispoziție asistența judiciară atunci când absența acestei asistențe juridice ar face imposibilă asigurarea unei căi de atac efective (Hotărârea CEDO din 9 octombrie 1979, Airey, Seria A, volumul 32, p. 11). Există, totodată, și un sistem de ajutor judiciar pentru spețele dezbătute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Exemplu de jurisprudență

- Speța C-279/09 DEB, dec. 2010, Curtea de justiție
- - reclamantul societate comercială (persoană juridică) a solicitat ajutor judiciar pentru a da în judecată guvernul Germaniei pentru daunele cauzate de presupusa neaplicare a legislației UE în domeniul liberalizării pieței de energie
- „32 În conformitate cu explicațiile referitoare la respectivul articol [47], care, în conformitate cu cea de-a treia teză a Articolului 6(1) TUE și Articolul 52(7) ale Cartei, trebuie avute în vedere pentru interpretarea Cartei, cel de-al doilea alineat al Articolului 47 al Cartei corespunde Articolului 6(1) al CEDO.”

Speța DEB

- 33 În lumina afirmațiilor de mai sus, este necesară reformularea întrebării transmise, astfel încât să se refere la interpretarea principiului protecției judiciare efective, așa cum apare consfințit în Articolul 47 al Cartei, pentru a evalua dacă, în contextul unei proceduri pentru dezbaterea unei cereri al cărei scop este stabilirea responsabilității Statului conform legislației UE, respectiva prevedere împiedică aplicarea unei norme naționale, conform căreia înaintarea unei cereri în instanță trebuie să facă obiectul unei plăți în avans a cheltuielilor și conform căreia persoana juridică nu se califică pentru acordarea ajutorului judiciar, deși nu are capacitatea de a efectua această plată în avans.
- 34 Reiese din Alineatul 122(1) al ZPO că ajutorul judiciar poate acoperi și cheltuielile de judecată, și datoriile față de avocați. Din moment ce instanța națională nu a specificat dacă întrebarea transmisă se referă doar la aspectul cheltuielilor de judecată, este necesară examinarea ambelor aspecte.

DEB case

- 35 În ceea ce privește Carta, la Articolul 52(3) al acesteia, se prevede că, atâta vreme cât Carta conține drepturi care le corespund celor garantate de CEDO, înțelesul și sfera lor de aplicare trebuie să fie aceleași cu cele prevăzute prin CEDO. În conformitate cu explicația acestei prevederi, înțelesul și sfera de aplicare a drepturilor garantate trebuie să fie stabilite nu doar prin referire la textul CEDO, ci și, prin referire, inter alia, la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Cea de-a doua teză a Articolului 52(3) al Cartei prevede că prima teză a Articolului 52(3) nu trebuie să împiedice acordarea unei protecții mai cuprinzătoare conform legislației UE (consultați, în acest sens, Speța C-400/10 PPU *McB* [2010] ECR I-0000, alineatul 53).

DEB case

- 36 În ceea ce privește în special Articolul 47(3) al Cartei, ultimul alineat al Explicației referitoare la Articolul 47 menționează hotărârea din speța *Airey contra Irlandei* din 9 octombrie 1979 (Eur. Court H.R., Seria A, Nr. 32, p. 11), în conformitate cu care trebuie prevăzut ajutorul judiciar atunci când în absența ajutorului judiciar ar deveni imposibilă asigurarea unei căi de atac efective. Nu se oferă indicații dacă ajutorul judiciar trebuie să fie acordat unei persoane juridice sau cu privire la natura cheltuielilor acoperite de acest ajutor.
- 37 Prevederea trebuie interpretată în contextul propriu, în lumina celorlalte prevederi ale legislației UE, a legilor Statelor membre și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.